

Justitieministeriet
Pb 25
00023 STATSRÅDET

16.9.2003 Dn:o 4/31/2003 OM

Ändring av lagen om utnämning av domare

Justitieministeriet har begärt utlåtande av Svenska Finlands folkting om förslag till ändringar av lagen om utnämning av domare (205/2000). Förslagen har utarbetats av en arbetsgrupp som ministeriet tillsatte den 6 mars 2003. Folktinget har tagit ställning till förslagen och ger i det följande sitt utlåtande.

Arbetsgruppens uppgift har varit att bereda bestämmelser om vilka krav som skall ställas på domarnas språkkunskaper. Arbetsgruppen har därtill beaktat föredragandenas centrala roll för domstolarnas verksamhet och föreslår att krav på språkkunskaper skall gälla också dessa. Man har ytterligare sett över vilka språkkunskaper som bör förutsättas av domstolarnas sakkunnigledamöter. Ministeriet kommer utöver detta att bereda en statsrådsförordning om språkkunskapskrav på domstolarnas kanslipersonal. Samtliga lagändringar avses träda i kraft den 1 januari 2004.

Folktinget anser att arbetsgruppens förslag i huvudsak är väl underbyggda och uttalar sin tillfredsställelse med att arbetsgruppen föreslår lagändringar som innebär att språkkunskapskrav utöver domarna också ställs på övrig personal och på sakkunnigledamöter. Folktinget ifrågasätter emellertid arbetsgruppens åsikt om att domarnas faktiska språkkunskaper i nuläget bör vara en utgångspunkt när man föreslår nya kompetenskrav. Arbetsgruppens förfrågan till tvåspråkiga domstolar har gett vid handen att domarnas faktiska språkkunskaper inte alltid räcker till för att handlägga och avgöra ärenden på det andra språket. Det här visar med all tydlighet att det måste vara de rättssökandes behov av rättstjänster på svenska, inte domarnas kunskaper i svenska, som bör vara utgångspunkt för kompetenskraven.

FOLKTINGET

SVENSKA FINLANDS FOLKTING SUOMENRUOTSALAISET KANSANKÄRÄJÄT THE SWEDISH ASSEMBLY OF FINLAND

Unionsgatan 45 H 110 Unioninkatu
Helsingfors 00170 Helsinki
Tfn 09-68 44 250
Fax 09-68 44 2550
folktinget@folktinget.fi
www.folktinget.fi

Folktinget understryker det viktiga i att de språkkunskapskrav som arbetsgruppen föreslår genomgående innebär att personens faktiska kunskaper också motsvarar de stadgade kraven. Det här förutsätts också i den nya språkkompetenslagens 2 §, där varje myndighet åläggs att se till att de anställda har tillräckliga språkkunskaper för att kunna sköta myndighetens uppgifter.

Enligt förslagen skall domare vid enspråkiga domstolar ha *nöjaktig förmåga att förstå och i tal använda* landets andra språk. Folktinget påpekar emellertid att detta leder till bristande följdriktighet. Det språkprov som ingår i juris kandidatexamen innehåller redan i sig högre språkkrav; för slutexamen krävs åtminstone *nöjaktiga kunskaper att i tal och skrift använda* det andra språket, motsvarande ”lilla språkprovet”. Folktinget ser inget skäl till att man skulle ställa lägre språkkunskapskrav på domare vid enspråkiga domstolar än den nivå som dessa redan har uppnått inom ramen för sin utbildning.

En annan fråga som arbetsgruppen tar upp är om domstolen skall kunna åläggas en skyldighet att se till att antalet svenskkunniga domare vid domstolen är tillräckligt. Arbetsgruppen har kommit fram till att man inte genom lag kan ålägga till exempel tingsrättens lagman denna skyldighet. Folktinget anser att frågan har en stor relevans och föreslår därför att justitieministeriet åläggs skyldigheten att se till att ett tillräckligt antal domare som kan svenska finns vid tingsrätter där detta behov finns. Detta ligger i linje med att ministeriet fastställer arbetsordningen för tingsrätterna. I sista hand kan högre rättsinstans förordna tillfälliga domare för svenskspråkiga eller tvåspråkiga mål.

I samband med detta konstaterar Folktinget ännu att kravet på att domstolen ordnar en sammansättning som kan handlägga mål på svenska aldrig kan betonas för mycket. Det här gäller också de nämndemän som följer med rättegångar där parterna är svenskspråkiga eller har olika språk.

Arbetsgruppen föreslår en ändring i lagen om utnämning av domare, vilken utgår från att det kan inrättas avdelningar eller tjänster vid en domstol för att trygga de språkliga rättigheterna för domkretsens finska eller svenska befolkning. Folktinget har redan i tidigare utlåtanden efterlyst en diskussion om vad detta skulle innebära i praktiken. Frågan om vilka tingsrätter reformen gäller och vilka de ekonomiska konsekvenserna blir har inte behandlats, och ett faktum som kvarstår är svårigheten att rekrytera kunniga specialiserade

domare som kan svenska. Folktinget anser att också frågan om effektiva språktillägg för domare bör utredas i detta sammanhang.

Folktinget understryker ännu att svenskspråkiga avdelningar bör övervägas endast när det gäller existerande tvåspråkiga tingsrätter. En dylik bestämmelse får alltså inte användas som grund för att sammanslå tingsrätter med olika majoritetsspråk med följd att den tingsrätt vars majoritetsspråk är svenska bildar en avdelning i den nya tingsrätten.

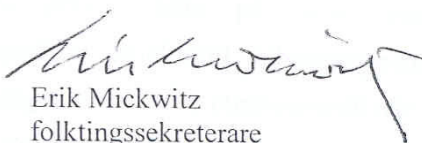
Folktinget önskar ytterligare belysa den situation där tingsrätterna fungerar som specialdomstolar. Enligt förslagen är majoritetsspråket i tingsrättens egentliga domkrets avgörande för det språk som används vid behandlingen. Det här får direkta språkliga följder för till exempel en svenskspråkig person som är bosatt inom Korsholms tingsrätts domkrets och anhängiggör sin talan i ett jordrechtsligt ärende vid tingsrätten i Vasa. Eftersom Vasa tingsrätts majoritetsspråk är finska förs protokollet på finska, vilket inte är tillfredsställande från den rättssökandes synvinkel. Samma situation kan uppstå i andra motsvarande fall där tingsrätten fungerar som specialdomstol. Folktinget understryker ännu att det är av största vikt att både de medlemmar av domstolen som har juridisk sakkunskap och de som har annan specifik sakkunskap innehar tillräckliga kunskaper i svenska.

Folktinget ber att justitieministeriet beaktar de ovan nämnda synpunkterna i den fortsatta beredningen.

Helsingfors den 29 september 2003

Henrik Lax
folktingsordförande

Erik Mickwitz
folktingssekreterare